

# Opplæring av ungdomsråd for ungdomsråd

Dokumentasjon fra samling i Karasjok juni 2022



# Innhold

Samling i Karasjok juni 2022	3
Velkomst fra Bufdir og forankring i FNs barnekonvensjon	4
Forankring i Karasjoks politiske topp!	6
Ungdomsrådet i Alta	8
Hammerfest-modellen	10
Ungdomsrådenes tips til andre ungdomsråd	12
Deltakernes opplevelse av samlingen i Karasjok	14

**Redaktører:**

Trine Lise Hoffmann  
trine-lise.hoffmann@bufdir.no

Christian Hellevang  
Christian.Hellevang@ks.no

**Tekst:**

Haidi Bersanoca og  
Thea Bjørnstad, redigert av  
Nora Dahl Aspheim

**Foto:**

Haidi Bersanova og  
Thea Franck Bjørnstad

**Grafisk formgivning:**

Bly.as

**Utgivelsesår:**

2022

**Opplag:** 1. opplag, 2022

ISBN 978-82-93866-16-9



# Samling i Karasjok juni 2022

**Sommeren 2022 inviterte Bufdir og KS ungdomsrådene i Karasjok, Alta og Hammerfest til å delta på læringsutvikling i hvordan drive ungdomsråd.**

Samlingen er den første av sitt slag på området ungdomsmedvirkning, og har til hensikt å drive opplæring av ungdomsråd, for ungdomsråd. Arrangørens formål er å styrke ungdomsrådenes reelle medvirkning gjennom bedre organisering, opplæring og systematisering av deres arbeid.

Etter lovfestingen av ungdomsrådene i den nye kommuneloven fra 2019 er det mange ny oppstartede ungdomsråd. Grad av strukturering, organisering og tilstedeværelse er svært varierende rundt om i landet. Noen kommuner har hatt ungdomsråd i lang tid, men flere kommuner har enda ikke etablert dette. Det er imidlertid ingen grunn til å finne opp hjulet i hvert ny oppstartede ungdomsråd.

Etter lovfestingen av ungdomsrådene i kommuneloven fra 2019 er det mange nyoppstartede ungdomsråd. Grad av strukturering, organisering og tilstedeværelse er svært varierende rundt om i landet. Noen kommuner har hatt ungdomsråd i lang tid, men flere kommuner har enda ikke etablert dette. Det er imidlertid ingen grunn til å finne opp hjulet i hvert nyoppstartede ungdomsråd. Hensikten med samlingen er å utveksle erfaringer, læringsmomenter og modeller for hvordan en kan bygge opp et velfungerende og handlekraftig ungdomsråd. I dette heftet oppsummeres de viktigste momentene fra samlingen, og vi håper andre ungdomsråd og personer som jobber med ungdomsmedvirkning lar seg inspirere.

## **Hilsen**

*Haidi Bersanova og Thea Franck Bjørnstad, praksisstudenter*

# Velkomst fra Bufdir og forankring i FNs barnekonvensjon

Bufdir ønsket velkommen til samlingen som arrangør sammen med KS. Målsettingen med samlingen og samarbeidet er å lære om og inspirere til ungdommers medvirkning rundt om i landet. Bufdir vektlegger viktigheten av ungdommers medvirkning. Dette er forankret i FNs barnekonvensjon og Grl § 104.

FNs barnekonvensjon er en internasjonal avtale som definerer et bredt spekter av rettigheter og friheter for barn. Barnekonvensjonen gir barn en spesiell juridisk status og sikrer alle barn under 18 år deres politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Konvensjonen ble inkorporert i norsk lov i 2003 gjennom menneskerettighetsloven §2, og har forrang foran andre lover. Dette betyr at der eksempelvis opplæringsloven eller barneloven gir barn et svakere vern enn barnekonvensjonen, er det barnekonvensjonens ordlyd som skal vektlegges. Konvensjonen består av 42 artikler og fire hovedprinsipper:

**Artikkel 2:** Ikke-diskriminering

**Artikkel 3:** Barnets beste

**Artikkel 6:** Rett til liv og utvikling

**Artikkel 12:** Barns rett til å si sin mening og bli hørt

Bufdir understreker at FNs barnekonvensjon er svært viktig i arbeidet med ungdomsmedvirkning og ungdomsråd. Ettersom alle stater som har sluttet seg til barnekonvensjonen må følge den, er det sentralt å vektlegge barnekonvensjonen i arbeidet med ungdomsråd og ungdomsarbeid. Under samlingen i Karasjok ble det pekt på et behov for å øke bevisstheten rundt barnekonvensjonen i dagens arbeid med ungdomsråd, og opplæring omkring dette når man tiltrer som folkevalgt.

**Ungdomsrådsrepresentantene** var ivrige etter å dele erfaringer og få nye ideer til videre arbeid på samlingen i Karasjok»

---

Bufdir understreker at FNs barnekonvensjon er svært viktig i arbeidet med ungdomsmedvirkning og ungdomsråd.

---



# Forankring i Karasjoks politiske ledelse!

Samlingen i Karasjok startet med en varm velkomst av Karasjoks varaordfører John Nystad. Varaordføreren fortalte med engasjement om viktigheten av å ha ungdomsråd i kommunen.

Det var varaordfører John Nystad som satt i gang arbeidet med ungdomsråd i Karasjok, og som har lagt til rette for samarbeidet med KS og Bufdir. Nystad forteller at opphavet til samarbeidet var tilfeldig, og at et hyggelig møte i et annet nettverkssamarbeid gjorde han oppmerksom på mulighetene og gevinstene rundt ungdomsråd. Dette ble starten på ungdomsrådet i Karasjok som nå har vært operativt i 6 måneder. Gjennom samarbeidet har kommunen blitt kjent med mulighetene for støtte og finansiering via diverse tilskuddsordninger. Kommunen har fått innvilget midler og bevilget utstyr til BUA. Etter kun kort tid i samarbeidet med KS og Bufdir er de allerede i full gang med opptelling av utstyr, og i snakk med ungdommene for å kartlegge hva slags utstyr som ønskes.

Varaordføreren takker for at KS og Bufdir valgte å satse i Karasjok, og håper at dette samarbeidet kan videreføres. Han ser fremover og ønsker å lære og utvikle ungdomsrådets arbeid sammen. Nystad ser særlig betydningen av å forankre ungdomsrådets arbeid blant de øverste i lokalpolitikken. Dette er viktig for å realisere unges ønsker, sørge for respekt og inkludering i kommunens arbeid med saker som angår de unge.

► **Under samlingen** ble det satt av tid til samarbeids-oppgaver og erfaringsutveksling.





Engasjerte ungdommer på samlingen i Karasjok.

# Ungdomsrådet i Alta

**Leder av Alta ungdomsråd Johann Magnusson og medlem av ungdomsrådet Reina Svaler delte sine erfaringer med ungdomsrådet i Alta under samlingen i Karasjok. Hvordan ungdomsråd kan forankres politisk og administrativt, hvordan en kan sikre at ungdomsråd får inn saker samt hvordan en sikrer gode rutiner var blant temaene de diskuterte.**

Ungdomsrådet i Alta består av 16 engasjerte ungdommer mellom 14–19 år. Fem av medlemmene i ungdomsrådet er med i et ungdomsutvalg som møtes en gang i måneden. Ungdomsutvalget fungerer som et styre for ungdomsrådet, forklarer ungdommene fra Alta. Hele ungdomsrådet møtes to ganger i året. Møtene holdes i ungdomsrådets egne kontorlokaler, som kan benyttes når som helst. Ved valg av både ungdomsråd og ungdomsutvalg er det lagt vekt på kjønnsbalanse og representativitet, så langt det lar seg gjøre.

Når det velges nye medlemmer, drar tidligere rådsmedlemmer rundt på skolene i regionen for å informere om rådets arbeid og rekruttere nye engasjerte medlemmer. Per juni 2022 er det nystiftede ungdomsrådet kun én måned gammelt. På sakslisten den siste tiden har det naturligvis vært fokus rundt valg og konstituering av rådet.

## Tidlig inkludering i saksgangen

Ungdommene løfter frem viktigheten av å bli inkludert i saksgangen fra et så tidlig tidspunkt som mulig. Hvis sakene når rådet for sent, er reudsert eller blir den reelle medvirkningen

ikke-eksisterende. Videre poengterer de at det er viktig at politikerne tar til følge det de lover – ikke kun nikker og smiler frem til det skal stemmes. Representantene fra Alta ungdomsråd er imidlertid storforneuede med ordfører i Alta kommune Monica Nielsen. «Hun kommer ofte på møter, enten fordi det er spennende saker som diskuteres eller fordi hun vil forklare noe» forteller leder for Alta ungdomsråd Johann Magnusson. De føler seg heldige som har en åpen og inkluderende ordfører som ikke er vanskelig å snakke med.

## Rutiner for rådet

Videre har ungdomsrådet i Alta en trofast sekretær og kontaktperson i John Harald fra kulturadministrasjonen. Han hjelper dem med det praktiske og passer på at rutinene blir overholdt. For eksempel hvis noen av medlemmene ikke kan møte, hjelper han med å innkalle en vara. Medlemmene påpeker at ungdomsrådet er avhengig av en sekretær som kan hjelpe dem i prosessene. Når det kommer opp vanskelige saker på sakslisten, ordner sekretæren at det kommer inn folk fra administrasjonen som kan forklare sakene og at medlemmene i rådet får mulighet til å stille spørsmål.





**Ungdomsrådene delte erfaringer med saker de jobber med og hvordan få til reell medvirkning.**

Representantene fra Alta ungdomsråd forteller videre om at rutineene deres er å ha en vedtatt fast møtekalender som sikrer forutsigbarhet. Møtene blir lagt i forkant av Hovedutvalget for oppvekst, kultur og inkludering, slik at de kan gå igjennom sakslistene og komme med innspill. Før hvert møte går leder av ungdomsrådet Johann og John Harald igjennom sakene slik at de er forberedt før møtet starter. Videre kan medlemmene komme på utvalgsmøter, formannskaps- og kommunestyremøtene med talerett hvis det er noen saker som er viktig for dem. I tillegg har de en messengergruppe der medlemmene av rådet kan sende inn saker som de ønsker skal bli tatt opp. Det forventes at medlemmene engasjerer seg på møtene.

### **Arbeid med rånekultur i Alta**

I løpet av de siste årene har ungdomsrådet i Alta jobbet med en rekke saker. Altas egen ungdomsrådsleder Johann Magnusson forteller om arbeidet med vei- og trafikksikkerheten. Alta har en røff kultur med råkjøring og gjenger som kjører med trimma moped. Det er blitt

store problemer knyttet til råkjøring inne i boligområder. Tematikken er en gjenganger for flere ungdomsråd, og å sikre trygge skoleveier og lekeområder er en kontinuerlig utfordring. Han forteller videre om samarbeidet med kommunen og politiet, men også utfordringene knyttet til å komme videre i saken. Det har vært hindre på veien, men verken Johann eller Ungdomsrådet i Alta gir opp kampen for et godt, trygt og trafikksikkert Alta sentrum. Avslutningsvis opplever ungdommene å bli hørt og at de har mulighet til å påvirke i beslutningsprosessene. «Stemmene våre kan være det som tipper i den ene eller den andre veien. Som medlem i ungdomsråd har man en viktig rolle» avslutter Reina Svaler, medlem av Alta ungdomsråd.

# Hammerfest-modellen

Ungdomsrådet i Hammerfest har utarbeidet et system for arbeidet deres med ungdomsrådet kalt Hammerfest-modellen.

Denne systematiserer arbeidet, og gjør det lettere å håndtere stadige utskiftninger av medlemmer. Under samlingen i Karasjok fortalte koordinator for Hammerfest ungdomsråd Astrid Gaup Skancke om modellen og deres erfaringer. Kommunen og politikere må respektere ungdomsrådet som tillitsvalgte, og at medlemmene i rådet respekterer sin egen rolle er en del av suksessoppskriften i Hammerfest.

## Rådets historie

Ungdomsrådet i Hammerfest er organisert som et politisk nøytralt organ med fokus på å løfte ungdommers stemme fremfor å drive parti-politikk. Rådet velges hver høst, og består i dag av 13 medlemmer i alderen 13–18 år. Valgene gjøres i samarbeid med skolene for å sikre representasjon av alle regioner i kommunen.

Før 2015 var møtene i ungdomsrådet tilfeldige og ustrukturerte. De møttes på kveldstid, og hadde ikke møtegodtgjørelse på lik linje med andre folkevalgte. Etter innsats fra medlemmer og koordinator fikk ungdomsrådet nye møte-lokaler på rådhuset, rett på fri fra skolen ved møter og sammenkomster merket som «politisk fritak» opptil 10 dager i året. Tidligere hadde ungdomsrådet vanskeligheter knyttet til å få inn saker, og få til reell medvirkning i sakene de drev med. Det var først da koordinator fikk samkjørt

ungdomsrådet med den politiske kalenderen i kommunen at man fikk samme sakslister, og dermed økte påvirkningsmulighetene.

Etter kommunesammenslåing i 2020 ble to ungdomsråd slått sammen, og de stiller nå både med koordinator og sekretær noe som oppleves som helt nødvendig for rådets funksjon. I dag blir rådet tatt på alvor i høyeste grad. De er en del av den politiske kalenderen og dette gjør at de får saker tidlig i beslutningsprosessene. Dette har gitt gode resultater, og reell medvirkning for ungdom og engasjement blant medlemmene. Ungdomsrådet i Hammerfest opplever at de blir tatt på alvor og at deres stemme har gjennomslagskraft. Nåværende leder av Hammerfest ungdomsråd, Sigrid Kvam Jørstad, understreker at «Å inkludere oss tidlig i det som skjer er viktig for å lage en kommune som er fin å vokse opp i, fin å komme tilbake til, og fin å ta over». I fjor var ungdomsrådet finalister til årets ungdomskommune, og i år mottok de fyrtårnprisen.

## «Alt som angår voksne angår oss»

Ungdomsrådet selv mener respekten de får fra kommunen er årsaken til suksesshistorien. At kommunen hører på dem, og at ungdomsrådet blir inkludert tidlig i sakene er viktig. Rådet har utarbeidet et eget slagord «alt som angår voksne

# «Å inkludere oss tidlig i det som skjer er viktig for å lage en kommune som er fin å vokse opp i, fin å komme tilbake til, og fin å ta over»

- Sigrid Kvam Jørstad

angår oss». Ungdommene engasjerer seg i langt mer enn fritidstilbud. Både trafikksikkerhet, miljø og skolepolitikk trekkes frem som viktige saker av ungdommene i Hammerfest. Hammerfest ungdomsråd har for eksempel jobbet med saker som psykisk helse, leksefri skole, kollektiv transport og arrangert Pride-feiring.

## Organisering og gjennomføring

Hammerfest ungdomsråd består av et lederteam, medlemmer, varamedlemmer, koordinator og utvalgssekretær. Lederteamet velges ut fra medlemmene i rådet, og er nøkkelen til at ungdomsrådet er sterke i Hammerfest. Lederteamet har ansvar for å styre møtene, forberede sakslister, ta i mot forespørsler og passe på at alle i rådet blir hørt. Ifølge Astrid Gaup Skancke er det viktig at koordinator/sekretær sørger for at lederteamet får nok opplæring og selvtillit til å lede rådet.

Medlemmene i ungdomsrådet sitter fast i rådet. Dette innebærer at medlemmene har møteplikt. For å gjøre en god jobb, er det viktig å være forberedt til møtene. Det er også sentralt at medlemmene får opplæring i hva det betyr å sitte i et råd. Medlemmene i rådet deltar også i arbeidsmøter, og har muligheten til å reise på konferanser utenbys- og utenlands. Varamedlemmene har ofte en mindre tilstedeværende rolle i ungdomsrådet. Disse møter kun

når ett av medlemmene har meldt frafall. De er likevel medlemmer på lik linje som de andre medlemmene, og tildeles samme respekt og status. Noen av varamedlemmene kan også rekrutteres til neste års råd, og kan dermed ta med seg erfaringer om hvordan det er å være i rådet.

For å sikre at ungdomsrådet fungerer godt opp mot kommunen, har Hammerfest ungdomsråd en koordinator, og en utvalgssekretær. De er bindeleddet mot de andre voksne, sørger for det praktiske rundt arbeidet og holder på kontinuiteten. Noen av de mest grunnleggende oppgavene til koordinatoren er å gi råd, følge opp ungdommenes innspill og sørge for respekt når de samhandler med politikere og kommunalt ansatte. Koordinator for Hammerfest ungdomsråd Astrid Gaup Skancke, understreker at det er viktig å hele tiden prøve forbedre kvaliteten i arbeidet, og å sørge for at ungdommene kommer seg inn i det politiske systemet og får påvirkningskraft. Å utfordre ungdommen, og la dem utfordre seg selv i både store og mindre sammenhenger er viktig. Ved å utfordre ungdommen får de også erfare at de kan utgjøre en forskjell. Etter hvert år arrangeres det en avslutning der ungdomsrådet skriver en årsmelding om hva de har gjort og ikke gjort. Her er det viktig å være ærlig fordi man lærer av tidligere feil og erfaringer.

# Ungdomsrådernes tips til andre ungdomsråd

Gjennom erfaringer kommer gjerne kunnskap! Under deler ungdomsrådene sine beste råd til både nye og allerede oppsatte ungdomsråd.

1. **Speak up!** Ikke vær redd for å si det dere mener. Det å bli hørt betyr ikke nødvendigvis at man alltid får viljen sin. Men du vet ikke før du har prøvd. Ungdomsrådene på samlingen i Karasjok har mange eksempler på at de har sagt det de mener, og at de har fått gjennomslagskraft.
2. **Ta kontakt!** Under koronapandemien har flere møter blitt gjort digitalt, og det er ingen grunn til å stoppe arbeidet. At det er lett å møtes digitalt gjør at folkevalgte og administrasjonen ikke har noen unnskyldning for å ikke kommunisere. Reisevei er ikke lenger en unnskyldning. Ta også kontakt med andre ungdomsråd og politikere.
3. **Rekruttering!** Både mangfold og representativitet skal ivaretas, samtidig som man ønsker engasjerte medlemmer. Pizza, brus og møtegodtgjørelser er gode lokkemidler, samtidig som ungdomsrådene understreker at det er viktig med engasjerte medlemmer, særlig når arbeidsmengden øker. Det er lurt å bruke skolene for å reklamere for rådet og andre sammenhenger der ungdommer befinner seg.
4. **Markedsføring!** Har dere budsjett til å kjøpe gensere, bannere og få tatt gode bilder? Det er veldig nyttig når man markedsfører rådet. I tillegg er det lurt å bruke media aktivt.
5. **Eget budsjett!** Det er lurt å ha et budsjett til fri disposisjon. Anbefaler å sette av midler til å reise for å løfte frem saker og lære.
6. **Delta på konferanser!** Det er mye å lære av å dra på konferanser. For eksempel KS toppmøte, Husbanken, den nasjonale ungdomskonferansen.
7. **Folkets time!** Har kommunestyret ditt mulighet for at innbyggerne kan komme innom å ta opp saker? Bruk det. Samle opp det dere lurer på og be å få komme på et møte.
8. **Talerett!** Har du saker du brenner ekstra for? Still på talerstolen på kommunestyremøtet (lurt å varsle ordfører om at du vil komme).
9. **Følg den politiske møteplanen!** For å sikre reell medvirkning er det viktig å planlegge møter etter den politiske møteuka og ha samme sakssystem, slik at sakene ikke allerede er avgjort før det kommer til ungdomsrådet.
10. **Samarbeid med politikere og administrasjonen!** Vit hvem du bør snakke med, bli kjent med administrasjonen, følg med i saksgangen og påvirke gjennom hele beslutningsprosessen.



Gruppearbeid og tilbakemeldingsverktøyet Mentimeter satt fart på erfaringsutvekslingen

# Deltakernes opplevelse av samlingen i Karasjok

De kom mange positive tilbakemeldingene fra samlingen lot ikke vente på seg, og balansen mellom faglig opplegg med mulighet for deltakelse, tid til nettverksdanning og sosialisering ble vektlagt.

Under samlingen ble det lagt opp til lek, samarbeidsoppgaver, idémyldring og foredrag fra samlingens arrangører og deltakere. Det ble også tid til å besøke Sametinget, hvor deltakerne fikk omvisning og informasjon om samisk kultur og historie, samt hvordan Sametinget er satt sammen og jobber.

Deltakerne var svært positive til læringsutbyttet og erfaringsutvekslingen fra samlingen. Å dele kunnskap på tvers av ungdomsråd, er viktig for å finne gode metoder for ungdomsmedvirkning som faktisk fungerer. Dessuten gir deltakelse på nettverkssamlinger mulighet for fremtidig samarbeid og kontakt med andre ungdomsråd.

Både nystartede og mer erfarne ungdomsråd får utbytte av slike samlinger. For det nyoppstartede ungdomsrådet i Karasjok forteller medlem Henriette Alexandra Mielonen at «samlingen har vært oppklarende. Vi visste ikke så mye, men vi har lært at vi kan reise rundt på seminarer, og snakke med andre ungdommer og ungdomsråd. Vi visste heller ikke at vi kunne dra utenlands, eller at vi kunne kontakte media hvis vi er misfornøyde med noe! Det mer erfarne ungdomsrådet i Alta forteller at det alltid er nyttig å høre hvordan andre gjør det. Selv om man har sittet i ungdomsråd over lengre tid, blir man aldri ferdig utlært. Å få innsikt i ideer, metoder og modeller for organisering og gjennomføring er av stor verdi for det videre arbeidet med ungdomsråd.

►  
**Besøk og omvisning på Sametinget.**

«Samlingen har vært oppklarende.  
Vi visste ikke så mye, men vi har lært  
at vi kan reise rundt på seminarer,  
og snakke med andre ungdommer  
og ungdomsråd.»

- Henriette Alexandra Mielonen, Karasjok ungdomsråd



